

**ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
УЖГОРОДСЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ**

Кафедра менеджменту, підприємництва та торгівлі

ЗАТВЕРДЖЕНО

вченою радою УТЕІ ДТЕУ
(протокол №1 від 31 серпня 2023)

Директор

Петро ГАВРИЛКО

**ПІДПРИЄМНИЦЬКЕ ПРАВО/
ENTREPRENEURIAL LAW**

**ПРОГРАМА/
COURSE SUMMARY**

Ужгород 2023

Укладач: Ірина Алмаші

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри менеджменту, підприємництва та торгівлі 29.08.2023 р., протокол № 1.

Рецензент: доцент юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет» Ярослав Греца

ВСТУП

Програма дисципліни «Підприємницьке право» призначена для здобувачів вищої освіти УТЕІ ДТЕУ освітнього ступеня «бакалавр» галузі знань 18 «Виробництво та технології» спеціальності 181 «Харчові технології» освітньо-професійної програми «Ресторанні технології».

Програму підготовлено відповідно до освітньо-професійних програм підготовки бакалаврів УТЕІ ДТЕУ.

Програма складається з таких розділів:

1. Мета, завдання та предмет дисципліни.
2. Передумови вивчення дисципліни як вибіркової компоненти освітньої програми.
3. Результати вивчення дисципліни.
4. Зміст дисципліни.
5. Список рекомендованих джерел.

1. МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА ПРЕДМЕТ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення дисципліни «Підприємницьке право» є набуття майбутніми фахівцями комплексу теоретичних знань у сфері правового регулювання організації діяльності суб'єктів підприємницької діяльності, оволодіння практичними навичками щодо написання окремих господарських договорів, набуття теоретичних знань у сфері банкрутства суб'єктів підприємництва, майнових засад підприємницької діяльності, антимонопольно-конкурентного законодавства, оволодіння практичними навичками застосування норм підприємницького права у своїй подальшій професійній діяльності та компетентному прийнятті рішень.

Завданнями вивчення дисципліни «Підприємницьке право» є надання здобувачам вищої освіти ґрунтовних знань у сфері правового регулювання створення та діяльності підприємств, господарських товариств, громадян та інших суб'єктів підприємництва, укладення окремих господарських договорів, в тому числі зовнішньоекономічних контрактів. Оволодіння практичними навичками розробки установчих та інших документів діяльності суб'єктів підприємництва.

Предметом вивчення дисципліни «Підприємницьке право» є суспільні відносини, що виникають змінюються та припиняються між господарюючими суб'єктами, з приводу безпосереднього здійснення підприємницької діяльності та/або керівництва такою діяльністю, створення, організації діяльності та припинення суб'єктів підприємницької діяльності, притягнення до відповідальності та застосування господарсько-правових санкцій у підприємницькій діяльності тощо.

2. ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ ЯК ВИБІРКОВОЇ КОМПОНЕНТИ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Знання:

- своїх прав і обов'язків як члена суспільства, усвідомлення цінностей громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;

- принципів і норм права;
 - теорії і практики функціонування організацій у сучасних умовах ринкового середовища.
 - поняття права, принципи права;
 - поняття правової системи;
 - поняття «галузь права», предмет галузі права
 - поняття та ознаки держави
 - поняття та ознаки конституційного ладу, поняття та ознаки суспільного ладу
 - організація діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування, їх компетенція
- вміння:*
- формувати світогляд, оцінювати та аналізувати соціально-економічні процеси і явища, які відбуваються в організаціях;
 - використовувати принципи і норми права у професійній діяльності;
 - демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), повагу до різноманітності та міжкультурності;
 - розкривати зміст поняття держави та аналізувати поняття правова держава;
 - визначати структуру правової норми і застосовувати ці знання до конкретного правила поведінки;

3. РЕЗУЛЬТАТИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна «Підприємницьке право», як компонента освітньої програми, забезпечує оволодіння здобувачами вищої освіти загальними та фаховими компетентностями і досягнення ними програмних результатів навчання за відповідними освітньо-професійними програмами:

«Ресторанні технології» (ОС бакалавр)

Номер в освітній програмі	Зміст компетентності	Номер теми, що розкриває зміст компетентності
<i>Загальні компетентності за освітньою програмою</i>		
K02	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями	3-9
K03	Здатність виявляти ініціативу та підприємливість	3-5,7
K07	Здатність працювати в команді	1-2,10
K13	Здатність реалізовувати свої права та обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні	1-10
<i>Спеціальні компетентності за освітньою програмою</i>		
K24	Здатність розробляти проекти нормативної документації з використанням чинної законодавчої бази та довідкових матеріалів	3-5,8-9
<i>Програмні результати навчання за освітньою програмою</i>		
ПР19	Підвищувати ефективність роботи шляхом поєднання самостійної та командної роботи	3-7
ПР23	Мати навички з організації роботи окремих виробничих	3-6

	підрозділів підприємства та координування їх діяльності	
ПР26	Формувати і відстоювати власну світоглядну та громадську позицію, діяти соціально відповідально та свідомо	2-10

4. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Підприємницьке право як навчальна дисципліна

Поняття, предмет та метод підприємницького права. Поняття підприємницького права. Система підприємницького права. Загальна та Особлива частина підприємницького права. Характерні ознаки підприємницького права. Предметом підприємницького права є специфічне коло суспільних відносин, що виникають у процесі або у зв'язку зі здійсненням підприємницької діяльності її суб'єктами — носіями взаємопов'язаних прав і обов'язків, передбачених і забезпечених законом. Поняття методу підприємницького права. Поняття методів правового регулювання підприємницьких правовідносин. Метод приписів (імперативний). Метод автономних рішень (диспозитивний метод). Метод координації. Метод рекомендацій.

Джерела підприємницького права. Джерелами підприємницького права є нормативно-правові акти, що регулюють відносини у сфері зайняття підприємницькою діяльністю. Нормативно-правові акти, які є джерелами підприємницького права за ознакою юридичної сили розрізняють: конституційне регулювання відносин у сфері підприємництва; міжнародно-правове регулювання; регулювання відповідних відносин на основі кодифікованих нормативно-правових актів (кодексів), законів та інших актів, що мають силу закону; регулювання підприємницьких відносин підзаконними нормативними актами.

Поняття та ознаки підприємницької діяльності (підприємництва). Поняття підприємницької діяльності. Характерні ознаки підприємницької діяльності. Підприємництво є самостійною діяльністю. Підприємництво є ініціативною діяльністю. Підприємництво є систематичною діяльністю. Підприємництво є діяльністю на власний ризик. Метою підприємницької діяльності є отримання прибутку.

Принципи підприємницької діяльності. Поняття принципів підприємницької діяльності. Вільний вибір підприємцем видів підприємницької діяльності. Самостійне формування підприємцем програми діяльності, вибору постачальників і споживачів продукції, що виробляється. Вільний найм підприємцем працівників, крім випадків, встановлених законом. Комерційний розрахунок та власний комерційний ризик. Вільне розпорядження прибутком, що залишається у підприємця після сплати податків, зборів та інших платежів, передбачених законом.

Види підприємницької діяльності. За ознакою предмета діяльності За

ознакою суб'єкта — учасника відповідних правовідносин Залежно від наявності обмежень у зайнятті підприємницькою діяльністю.

Підприємницько-правові відносини. Поняття підприємницьких правовідносин. Ознаки підприємницьких правовідносин. Суб'єкт та об'єкт правовідносин. Підстави виникнення.

Рекомендовані джерела:

Нормативно-правові: 1,2

Основні: 15,21,24,25,29,31

Додаткові: 32,36,37,39,40,41,47

Тема 2. Державний контроль та нагляд за підприємницькою діяльністю

Загальні положення державного контролю та нагляду за підприємницькою діяльністю. Поняття державного контролю та нагляду за підприємницькою діяльністю. Сфери державного контролю і нагляду: збереження та витрачання коштів і матеріальних цінностей суб'єктами господарських відносин - за станом і достовірністю бухгалтерського обліку та звітності; фінансових, кредитних відносин, валютного регулювання та податкових відносин - за додержанням суб'єктами господарювання кредитних зобов'язань перед державою і розрахункової дисципліни, додержанням вимог валютного законодавства, податкової дисципліни; цін і ціноутворення.

Захист прав суб'єктів підприємницької діяльності. Держава забезпечує захист прав і законних інтересів суб'єктів підприємницької діяльності. Визнання наявності або відсутності прав. визнання повністю або частково недійсними актів органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Відновлення становища, яке існувало до порушення прав та законних інтересів суб'єктів господарювання. Припинення дій, що порушують право або створюють загрозу його порушення. Відшкодування збитків присудження до виконання обов'язку в натурі; застосування штрафних санкцій. Застосування оперативно-господарських санкцій Застосування адміністративно-господарських санкцій.

Особливості управління підприємницькою діяльністю у сфері державної форми власності. Засади здійснення державного управління. Суб'єкти підприємницької діяльності державного сектора економіки. Повноваження суб'єктів управління у державному секторі економіки - Кабінету Міністрів України, міністерств, інших органів влади та організацій щодо суб'єктів підприємницької діяльності визначаються законом. Держава застосовує до суб'єктів підприємницької діяльності у державному секторі економіки усі засоби державного регулювання господарської діяльності, передбачені ГКУ, враховуючи особливості правового статусу даних суб'єктів.

Особливості управління підприємницькою діяльністю у сфері комунальної власності. Управління підприємницькою діяльністю у комунальному секторі економіки здійснюється через систему організаційно-господарських повноважень територіальних громад та органів місцевого самоврядування щодо суб'єктів підприємницької діяльності, які належать до комунального сектора економіки і здійснюють свою діяльність на основі права господарського відання або права оперативного управління. Суб'єкти підприємницької діяльності у сфері комунальної власності.

Відносини суб'єктів підприємницької діяльності з органами місцевого самоврядування. Органи місцевого самоврядування здійснюють свої повноваження щодо суб'єктів підприємницької діяльності виключно в межах, визначених Конституцією України, законами про місцеве самоврядування та іншими законами, що передбачають особливості здійснення місцевого самоврядування в містах Києві та Севастополі, іншими законами. Обов'язковість правових актів органів місцевого самоврядування, прийнятих в межах їхніх повноважень. Правові засади взаємодії суб'єктів підприємницької діяльності з органами місцевого самоврядування.

Рекомендовані джерела:

Нормативно-правові: 1,2,4,5,6

Основні: 15,21,23,24,25,26,29,31

Додаткові: 32,36,37,39,40,41,45,46,47

Тема 3. Загальна характеристика суб'єктів підприємницької діяльності. Правове регулювання організації діяльності суб'єктів підприємництва.

Поняття, ознаки та види суб'єктів підприємницького права. Учасниками відносин у сфері господарювання є: суб'єкти підприємництва, споживачі, органи державної влади та органи місцевого самоврядування. Належність до суб'єктів підприємництва. Характерні ознаки суб'єктів підприємництва. Суб'єкти малого підприємництва, в тому числі мікропідприємництва. Суб'єкти середнього або великого підприємництва. Відокремлені підрозділи суб'єктів господарювання. Особливості статусу іноземних суб'єктів підприємницької діяльності.

Утворення суб'єктів підприємництва, їх державна реєстрація. Способи утворення суб'єкта підприємництва. Порядок утворення шляхом заснування нового суб'єкта господарювання. Утворення та припинення діяльності суб'єкта підприємницької діяльності шляхом реорганізації. Порядок утворення суб'єкта підприємницької діяльності шляхом примусового поділу за розпорядженням Антимонопольного комітету України, його територіальних управлінь. Поняття державної реєстрації суб'єкта господарювання. Правовий статус державного реєстратора. Порядок здійснення державної реєстрації. Підстави для зупинення розгляду документів, поданих для державної реєстрації. Підстави для відмови у державній реєстрації.

Припинення суб'єктів підприємницької діяльності. Добровільне та примусове припинення суб'єкта підприємництва. Способи реорганізації та правові наслідки її застосування. Підстави ліквідації суб'єкта господарювання.

Ліквідаційна комісія та ліквідаційний процес. Черговість задоволення вимог кредиторів у випадку ліквідації платоспроможної юридичної особи. Поняття «погашених претензій» кредиторів.

Громадянин як суб'єкт підприємницької діяльності. Громадянин визнається суб'єктом підприємництва у разі здійснення ним підприємницької діяльності за умови державної реєстрації його як підприємця без статусу юридичної особи. Принципи здійснення громадянином підприємницької діяльності. Обов'язки громадянина, зареєстрованого в якості підприємця. Право найму працівників і соціальні гарантії щодо використання їх праці. Загальні гарантії прав підприємців. Державна підтримка підприємництва. Припинення підприємницької діяльності.

Правовий статус торгово-промислових палат. Поняття торгово-промислової палати та правові основи її діяльності. Цілі та завдання торгово-промислових палат. Створення торгово-промислових палат і припинення їх діяльності. Права та майно торгово-промислових палат. Торгово-промислова палата України.

Рекомендовані джерела:

Нормативно-правові: 1,2,4,5,6,7
Основні : 15,20,21,23,24,25,27,29
Додаткові: 36,38,39,40

Тема 4. Правовий статус підприємств як суб'єктів підприємницьких правовідносин.

Поняття підприємства та його основні ознаки. Поняття підприємства. Основні ознаки: належність до основної ланки економіки; безпосереднє здійснення виробничої, науково-дослідницької та іншої господарської діяльності; можливість функціонування на будь-якій формі власності; установчий документ; функціонування на базі відокремленого майна та ін. Господарська правосуб'єктність підприємств. Підприємства унітарного та корпоративного типу. Правове регулювання ступеня самостійності підприємства (обсяг його прав та обов'язків), що залежить від правового режиму майна підприємства.

Види та організаційно-правові форми підприємств. Види підприємств залежно від таких критеріїв: форм власності в Україні; кількості працюючих та обсягу валового доходу за рік; способу формування статутного капіталу та порядку управління підприємством; критерієм залежності від іншого суб'єкта господарювання або можливості впливу на інше підприємство. Окремі види підприємств: підприємство художніх промислів, інноваційне підприємство тощо.

Особливості правового становища окремих видів підприємств. Державні комерційні підприємства. Сфера діяльності державних підприємств. Поняття та ознаки державного унітарного підприємства. Характерні ознаки державних комерційних підприємств.

Підприємства комунальної форми власності. Поняття комунального унітарного підприємства. Створюється за рішенням органу місцевого самоврядування у розпорядчому порядку на базі відокремленої частини

комунальної власності. Мінімальний розмір статутного капіталу встановлюється відповідною місцевою радою. Вимоги щодо найменування.

Приватні підприємства. Приватним є підприємство, що діє на основі приватної власності одного або кількох громадян, іноземців, осіб без громадянства та його (їх) праці чи з використанням найманої праці. Приватним є також підприємство, що діє на основі приватної власності суб'єкта господарювання - юридичної особи. Приватне підприємство унітарного та корпоративного типу.

Орендне підприємство. Орендне підприємство - це підприємство у формі господарського товариства, створеного членами трудового колективу державного, комунального чи іншого підприємства з метою оренди та експлуатації цілісного майнового комплексу останнього для здійснення господарської комерційної діяльності. Характерні риси орендного підприємства. Орендодавцем щодо майнових комплексів державних підприємств є Фонд державного майна України, щодо комунальної власності – органи, уповноважені управляти комунальним майном.

Підприємство з іноземними інвестиціями. Іноземне підприємство. Поняття та правове регулювання підприємства з іноземними інвестиціями. Поняття та характерні ознаки підприємства з іноземними інвестиціями та іноземного підприємства. Особливості створення даних підприємств. На підприємство з іноземними інвестиціями розповсюджується національний режим господарювання. Гарантії захисту прав іноземних інвесторів.

Підприємство колективної власності. Підприємством колективної власності визнається корпоративне або унітарне підприємство, що діє на основі колективної власності засновника (засновників). Правовий статус виробничого кооперативу. Підприємство об'єднання громадян, релігійної організації.

Рекомендовані джерела:

Нормативно-правові: 1,3,4,5,6,7,11

Основні : 14,16,21,23,24,25,27,28,29

Додаткові: 36,38,39,40, 45

Тема 5. Правовий статус господарських товариств

Поняття господарського товариства як суб'єкта підприємницьких правовідносин. Поняття господарського товариства. Загальні положення господарського товариства. Види господарських товариств. Засновники та учасники товариства. Установчі документи товариства. Строк діяльності та державна реєстрація товариства. Права та обов'язки учасників товариства. Власність товариства. Вклади учасників та засновників товариства.

Загальна характеристика окремих видів господарських товариств.

Товариство з обмеженою відповідальністю. Поняття товариства з обмеженою відповідальністю. Права та обов'язки учасників товариства. Корпоративний договір. Статут товариства. Статутний капітал та вклади учасників. Переважне право учасника товариства. Органи управління товариством. Особливості відповідальності учасників товариства та товариства за вчинені правочини.

Реорганізація та припинення діяльності товариства.

Товариство з додатковою відповідальністю. Поняття товариства з додатковою відповідальністю. Особливості відповідальності учасників товариства.

Повне товариство. Поняття та установчі документи повного товариства. Ведення справ повного товариства. Відступлення частки (її частини) учасника повного товариства. Вихід та виключення учасника з повного товариства. Звернення стягнення на частку учасника в повному товаристві. Відповідальність учасників за борги повного товариства.

Командитне товариство Поняття командитного товариства. Засновницький договір про командитне товариство. Права та обов'язки вкладників командитного товариства. Управління справами командитного товариства. Відповідальність вкладника командитного товариства. Припинення діяльності.

Акціонерне товариство. Поняття та типи акціонерних товариств. Порядок відчуження акцій акціонерного товариства. Порядок створення акціонерного товариства. Статутний і власний капітал акціонерного товариства. Акції товариства. Права та обов'язки акціонерів. Дивіденди акціонерного товариства. Загальні збори. Органи управління акціонерним товариством. Придбання значного та контрольного пакета акцій акціонерного товариства. Правове регулювання значних правочинів та правочинів, щодо яких є заінтересованість.

Рекомендовані джерела:

Нормативно-правові: 1,2,4,5,6,8,9,10

Основні : 14,20,21,23,24,25,27,29,31

Додаткові: 36,38,39,40

Тема 6. Загальні засади майнових відносин у сфері підприємницької діяльності.

Майно у сфері підприємництва. Відповідно до ч.1ст.139 Господарського кодексу України майном у сфері господарювання визнається сукупність речей та інших цінностей (включаючи нематеріальні активи), які мають вартісне визначення, виробляються та використовуються у діяльності суб'єктів господарських відносин та відображаються в їх балансі або враховуються в інших формах обліку майна цих суб'єктів. Рухоме і нерухоме майно. Природні ресурси як нерухоме майно, що має спеціальний правовий режим. Державна реєстрація прав на нерухоме майно. Нематеріальні активи. Корпоративні права.

Право власності у сфері підприємництва: поняття та зміст. Відносини власності – це суспільні відносини, що виникають у зв'язку і з приводу привласнення матеріальних благ. Право власності в об'єктивному і суб'єктивному розумінні. Правомочні власника щодо його майна. Організаційно-установчі повноваження власника щодо майна.

Похідні від права власності правові титули майна суб'єктів підприємництва. Правові титули майна, що зберігають за власником значну частину повноважень щодо майна, яке закріплюється ним за іншим суб'єктом без передачі останньому всієї сукупності прав, притаманних власнику, називаються похідними від традиційного права власності. Право повного господарського

відання. Право оперативного управління. Юридична характеристика «права господарського відання» та «права оперативного управління».

Особливості правового режиму окремих категорій майна у сфері підприємницької діяльності. Право державної власності: поняття, зміст, правові форми реалізації. Правові форми реалізації прав державної власності. Господарське відання та оперативне управління державним майном. Оренда державного майна. Право комунальної власності на засоби виробництва та правові форми його реалізації. Право приватної власності на засоби виробництва. Право колективної власності. Використання природних ресурсів у сфері господарювання. Використання прав інтелектуальної власності у сфері господарювання.

Рекомендовані джерела:

Нормативно-правові: 1,2,8,9,10

Основні : 24,25,26,27,29,31

Додаткові:36,39,41,42,45,46,47

Тема 7. Господарський договір як правова форма господарських зв'язків у підприємницькій діяльності.

Поняття та ознаки господарського договору. Поняття господарського договору та сфера його застосування. Характерні ознаки господарських договорів. При укладенні господарських договорів сторони можуть визначати зміст договору на основі: вільного волевиявлення, примірною договору, типового договору, договору приєднання. Істотні умови договору. Ціна в господарському договорі. Строк дії договору. Форма господарського договору.

Порядок укладення, зміни та припинення господарських договорів. Пропозиція укласти договір (оферта). Прийняття пропозиції (акцепт). Протокол розбіжностей. У разі, якщо сторони не досягли згоди з усіх істотних умов господарського договору, такий договір вважається неукладеним (таким, що не відбувся). Особливості укладення попередніх договорів. Укладення господарських договорів за державним замовленням. Укладення господарських договорів за рішенням суду. Порядок зміни та розірвання господарських договорів.

Види господарських договорів. Види господарських договорів: за критерієм обов'язковості; за строками дії; за взаємним становищем сторін; за економічним змістом та юридичними ознаками; договори про передачу майна у власність; договори про передачу майна у користування; договори про надання послуг; транспортні договори.

Функції господарського договору. Поняття функцій господарського договору. Регулятивна функція. Координаційна функція. Контрольна функція. Охоронна функція. Функція інструменту планування.

Правове регулювання окремих договорів. Договір комерційної концесії (франчайзингу). Поняття та предмет договору. Види франчайзингу. Права та обов'язки правоволодільця та користувача. Значення договору франчайзингу для споживача. Юридична характеристика договору. Мета договору – сприяти

просуванню на ринок певних товарів, виконання робіт, надання послуг. Форма договору. Правове регулювання державної реєстрації договору. Комерційна субконцесія. Правове регулювання обмеження прав сторін за договором комерційної концесії. Відповідальність сторін та припинення договору комерційної концесії

Договір комерційного посередництва (агентський договір) Поняття та ознаки комерційного посередництва (агентська діяльність) як різновиду господарської діяльності. Підстави виникнення агентських відносин. Міжнародно-правове регулювання агентського договору. Предмет договору. Мета укладення договору. Істотні умови договору. Форма договору. Права та обов'язки сторін договору

Договір оренди. Особливості оренди державного та комунального майна. Поняття та предмет договору. Права та обов'язки орендаря та орендодавця. Орендодавці щодо державного та комунального майна: Фонд державного майна України, його регіональні відділення; органи, уповноважені Верховною Радою Автономної Республіки Крим або місцевими радами управляти майном; державні (комунальні) підприємства. Правове регулювання організаційних та майнових відносин, пов'язані з передачею в оренду цілісних майнових комплексів державного сектора економіки, а також цілісних майнових комплексів, що є комунальною власністю. Суборенда державного та комунального майна. Право на викуп (приватизацію) об'єкта оренди.

Договір лізингу. Поняття та предмет договору лізингу. Суб'єкти договору лізингу. Права та обов'язки лізингоодержувача та лізингодавця. Форма договору фінансового лізингу - повна письмова та обов'язковість реєстрації предмета лізингу у передбачених законом випадках і порядку. Строк лізингу - відповідно до умов договору, але не менше одного року. Гарантії майнових прав сторін договору щодо предмета лізингу. Підстави припинення договору лізингу.

Договір поставки. Поняття та особливості договору поставки. Правове регулювання договору поставки. Форма договору. Суб'єкти склад договору. Цільова спрямованість договору завжди господарська, не пов'язана з особистим споживанням. Мета договору. Підстави укладення договору поставки. Момент укладення і виконання договору. Предмет договору. Строки і порядок поставки. Якість товарів, що поставляється. Вимоги щодо комплектності товарів. Порядок виконання та порядок приймання поставленої продукції. Відповідальність за невиконання (неналежне виконання) договору поставки.

Правове регулювання зовнішньоекономічних договорів (контрактів). Поняття зовнішнього економічного договору (контракту) та сфера його застосування. Істотні умови, особливий суб'єктний склад зовнішньоекономічного договору (контракту). Форс-мажорні обставини. Спеціальні вимоги щодо форми договору. Спеціальні вимоги щодо права, яке застосовується. Особливості порядку розгляду договірних спорів. Види зовнішньоекономічних контрактів залежно від предмета договору. Правила ІНКОТЕРМС.

Рекомендовані джерела:

Нормативно-правові: 1,2,4,5,8,9,10

Основні : 15,17,19,20,22,25,29

Додаткові: 36,39,40,42,43,47

Тема 8.Відповідальність в підприємницькому праві: поняття, ознаки, види

Поняття та основні засади юридичної відповідальності у підприємницькому праві. Поняття юридичної відповідальності у підприємницькій діяльності. Правове регулювання відповідальності. Ознаки юридичної відповідальності у підприємницькій діяльності: така відповідальність є реакцією на протиправну поведінку суб'єкта підприємницької діяльності; полягає у зменшенні благ, спрямована на його майнову базу; передбачається юридично – в законі або договорі та ін.

Підстави юридичної відповідальності у підприємницькому праві. Юридична відповідальність у підприємницькому праві настає лише за наявності відповідних підстав. Юридичні підстави. Фактичні підстави. Елементи складу правопорушення.

Функції юридичної відповідальності у підприємницькому праві. Компенсаційно-відновлювана – полягає у відновленні порушеного правопорядку й усуненні наслідків неправомірної поведінки суб'єкта господарювання. Попереджувальна функція – загроза застосування санкції примушує суб'єкта діяти правомірно. Сигналізаційна функція – застосування господарсько-правової санкції до суб'єкта є сигналом для нього про необхідність поліпшення своєї роботи.

Поняття та види господарсько-правових санкцій у підприємницькій діяльності. Санкції у підприємницькому праві є правовим засобом відповідальності у сфері господарювання. Класифікація: за критерієм змісту впливу – грошові та натуральні; за критерієм безпосередньої спрямованості – майнові та організаційні та ін.

Форми господарсько-правової відповідальності у підприємницькій діяльності. Відшкодування збитків. Сплата неустойки. Конфіскація як вид господарсько-правових санкцій. Господарсько-адміністративні штрафи. Оперативно-господарські санкції. Планово-госпрозрахункові (оціночні) санкції. Господарсько-організаційні санкції.

Принципи, межі та строки застосування юридичної відповідальності у підприємницькому праві. Принципи та межі юридичної відповідальності у підприємницькому праві. Випадки зменшення розміру та звільнення від відповідальності встановлюються Господарським кодексом України, Цивільним кодексом України та іншими законами України. Строки позовної давності застосування господарсько-правових санкцій. Спеціальні строки, що встановлюються Господарським кодексом та/або спеціальними законами у разі застосування адміністративно-господарських санкцій у підприємницькій діяльності.

Рекомендовані джерела:

Нормативно-правові: 1,2,5,6

Основні : 21,23,24,25,27,29,30

Додаткові: 36,38,39,40,41

Тема 9: Банкрутство як правовий механізм регулювання підприємницької діяльності

Поняття банкрутства. Загальні положення банкрутства. Поняття банкрутства. Державний орган з питань банкрутства. Заходи щодо запобігання банкрутству боржника – юридичної особи та позасудові процедури. Поняття арбітражного керуючого, організація його діяльності.

Стадії провадження у справі про банкрутство. Заява про відкриття провадження у справі про банкрутство. Відзив боржника. Порухення провадження у справі про банкрутство. Підготовче засідання господарського суду. Мораторій на задоволення вимог кредиторів. Підстави закриття провадження у справі про банкрутство.

Поняття та види судових процедур в справі про банкрутство. До боржника – юридичної особи застосовуються такі судові процедури: розпорядження майном боржника; санація боржника; ліквідація банкрута. До боржника – фізичної особи застосовуються такі судові процедури: реструктуризація боргів боржника; погашення боргів боржника. Поняття розпорядника майна та організація його діяльності. Поняття конкурсного кредитора. Компетенція зборів кредиторів під час процедури банкрутства.

Санація боржника як судова процедура у праві про банкрутство. Поняття санації. Санація боржника до відкриття провадження у справі про банкрутство. План санації. Введення процедури санації боржника як судової процедури. Поняття керуючого санацією. Заходи щодо відновлення платоспроможності боржника, які містить план санації. Продаж у процедурі санації частини майна боржника.

Ліквідаційна процедура у справі про банкрутство. Визнання боржника банкрутом і відкриття ліквідаційної процедури. Наслідки визнання боржника банкрутом. Повноваження ліквідатора. Порядок оплати витрат, пов'язаних з проведенням ліквідаційної процедури. Поняття ліквідаційної маси. Особливості продажу майна банкрута. Черговість задоволення вимог кредиторів.

Відновлення платоспроможності фізичної особи - підприємця. Правове регулювання. Повноваження арбітражного керуючого у справах про неплатоспроможність фізичної особи – підприємця. Підстави відкриття провадження у справі. Забезпечення вимог кредиторів. Мораторій на задоволення вимог кредиторів. Реструктуризація боргів боржника. Наслідки закриття провадження у справі про банкрутство.

Рекомендовані джерела:

Нормативно-правові: 1,2,3,4

Основні : 13,18,21,27,29,31

Додаткові: 34,36,39

Тема 10. Правове регулювання економічної конкуренції.

Поняття, роль та основні принципи економічної конкуренції. Поняття та функції економічної конкуренції. На ринку діє економічна конкуренція, роль якої проявляється через її функції: регулюючу, стимулюючу, контрольно-сигналізаційну. Основними учасниками на ринку є виробники та споживачі, інтереси яких взаємопов'язані.

Поняття недобросовісної конкуренції та монополістичних порушень. Недобросовісною конкуренцією є будь-які дії у конкуренції, що суперечать торговим та іншим чесним звичаям у господарській діяльності. Неправомірне використання ділової репутації суб'єкта підприємництва. Створення перешкод суб'єктам підприємницької діяльності у процесі конкуренції та досягнення неправомірних благ у конкуренції. Неправомірне збирання, розголошення та використання комерційної таємниці. Поняття монопольного (домінуючого) становища суб'єкта підприємництва на ринку. Монополістичні правопорушення та засоби боротьби з ними.

Правові засади державного регулювання економічної конкуренції. Система заходів державного регулювання економічної конкуренції. Мета антимонопольного регулювання. Поняття природної монополії. Антимонопольні органи та їх компетенція.

Відповідальність за порушення антимонопольно-конкурентного законодавства. Види відповідальності за недобросовісну конкуренцію. Накладення штрафу та відшкодування шкоди. Рішення Антимонопольного комітету за результатами розгляду справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції.

Поняття антиконкурентно узгоджених дій та правові наслідки. Поняття антиконкурентно узгоджених дій. Вчинення антиконкурентно узгоджених дій забороняється і тягне за собою відповідальність згідно із законом. Підстави звільнення особи від відповідальності за вчинення антиконкурентно узгоджених дій. Антиконкурентні дії органів державної влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю.

Рекомендовані джерела:

Нормативно-правові: 1,2,12

Основні: 15,20,21,25,26,31

Додаткові: 33,35,39,45

5. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Нормативно-правові:

1. Конституція України від 28.06.1996 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. №30. Ст. 141.
2. Господарський кодекс України від 16.01.2003р. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. №18. Ст. 144.
3. Кодекс України з процедур банкрутства від 18.10.2018 р. *Відомості Верховної Ради*. 2019. №19. Ст.74
4. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань: Закон України від 15.05.2003р. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. №31. Ст. 263.
5. Про ліцензування видів господарської діяльності: Закон України від 02.03.2015р. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 23. Ст.158.

6. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності : Закон України від 5 квіт. 2007 р. № 877-V (зі змін, і допов.). URL: <http://zakon.rada.gov.ua>
7. Про торгово-промислові палати в Україні: Закон України від 02.12.1997р. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 13. Ст. 52.
8. Про господарські товариства: Закон України від 19.09.1991 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. №49. Ст. 682.
9. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю: Закон України від 06.02.2018р. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. №13. Ст. 69.
10. Про акціонерні товариства: Закон України від 17.09.2008 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2008. №50-51. Ст. 384.
11. Про режим іноземного інвестування: Закон України від 19.03.1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. №19. Ст. 80.
12. Про захист економічної конкуренції: Закон України від 11.01.2001р., *Відомості Верховної Ради України*. 2001. №12. Ст. 64.

Основні:

13. Адміністративно-правове регулювання підприємницької діяльності у сфері торгівлі / за ред. Лисенко С.С. Львів: Гельветика. 2018. 176 с.
14. Довбиш В.А. Основи підприємницького права України. Загальна частина: навчальний посібник. Вінниця: ВНТУ, 2015. 219 с.
15. Правове регулювання підприємницької діяльності у сфері торгівлі: зб. норм.-прав. актів. Упор. О.І. Дорошенко. Д.: Дніпрокнига, 2008. 1056 с.
16. Підприємницьке право: практикум. / Л.В.Ніколаєва, В.В.Орленко, Н.А.Мазаракі. К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2013. 168 с.
17. Гой І.В., Смельянська Т.П. Підприємництво: навч. посіб. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 368с.
18. Велика українська юридична енциклопедія. Господарське право. Том 15 / за ред. Устименко В.А. К.: Право. 2019. 784 с.
19. Корж А.В. Документознавство: зразки документів праводілової сфери. К.: КНТ, 2020. 372 с.
20. Конкурентне законодавство України: Юридичний збірник. К., 2002. 296 с.
21. Корнєєв Ю.В. Підприємницьке право України: Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2020. 120 с.
22. Верховець А.А., Удовенко О.С. Господарські договори: правове визначення, законодавче регулювання, зразки окремих видів договорів. Практичний посібник. К: Центр учбової літератури, 2017. 84 с.
23. Мамутов В.К., Чувпило О.О. Господарче право зарубіжних країн. К., 1996.
24. Махінчук В.М. Приватноправове регулювання підприємницьких відносин в Україні: монографія. К.: Юрінком Інтер. 2013. 320 с.
25. Підприємницьке право в схемах: загальна частина: Навч. посіб / за ред. С.І.Бевз. К.: Грамнма, 2012. 292 с.
26. Підприємництво: підручник / С.В.Панченко, В.Л.Дикань. Ч.1. Теоретичні основи організації підприємницької діяльності. Харків: Укр ДУЗТ. 2018. 241 с.
27. Швидка Т.І. Господарське право України в схемах і таблицях: навчальний посібник. К.: Право. 2022. 186 с.

- 28.Швидка Т.І. Правове регулювання відносин неплатоспроможності та банкрутства. Видавництво «Право», 2022. 134 с.
- 29.Хомко Л.В., Кульгавець Х.Ю. Правове регулювання підприємницької діяльності: Навчальний посібник. Львів: ЛьвДУВС. 2016. 424 с.
- 30.Щербина В.С., Пацурія Н.Б. Науково-практичний коментар Господарського кодексу України. К.: Юрінком Інтер, 2019. 816 с.
- 31.Щербина В.С., Резнікова В.В. Господарське право (загальна частина): підручник. К.: Ліра-К, 2021. 448 с.

Додаткові:

- 32.Бара Золтан. Зловживання монопольним становищем на ринку – джерела та засоби захисту. *Конкуренція*. 2003. №6. С.53-57.
- 33.Федоров В.А. Боргова функція сучасної держави: монографія. Львів: Гельветика, 2017. 176 с.
- 34.Безух О.В. Співвідношення законодавства про захист від недобросовісної конкуренції із законодавством, що регулює використання інших об'єктів інтелектуальної власності. *Вісник господарського судочинства*. 2001. №1. С.168-175.
- 35.Вінник О.М. Господарське право : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. 2-ге вид. К. Прав. єдність, 2008.
- 36.Корж А.В. Документознавство: зразки документів праводілової сфери. К.: КНТ, 2020. 372 с.
- 37.Господарське право України: підручник у 2 ч., за ред. Андрєєва О.Б., Жорнокуй Ю.М. Х.: Харк.нац.ун-т внутр. справ, 2014.
- 38.Зеліско А.В. Підприємницькі юридичні особи приватного права як суб'єкти цивільних правовідносин: монографія. Ів.-Франківськ.: ПНУ, 2016. 445 с.
- 39.Коломацька С.П. Зовнішньоекономічна діяльність в Україні: правове регулювання та гарантії здійснення: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К.: Професіонал, 2004. 288 с.
- 40.Луць В.В., Солтис Н.Б. Класифікація договорів у підприємницькій діяльності. К.: НДІ приватного права і підприємництва АПрН України, 2009. С. 107-124.
- 41.Лебідь В.І., Матвєєв П.С., Матвєєва С.П. Зразки документів з приватного права (цивільно-процесуальне та господарсько-процесуальне законодавство). К.: Алерта, 2021. 182 с.
- 42.Сагайдак Ю. Підприємницька діяльність як основна форма реалізації економічних прав людини: теоретико-правовий аспект. *Господарське право і процес*. 2016. №7. С. 44-48.
- 43.Чижмарь К. Господарське законодавство України. К.: Центр учбової літератури, 2017. 576 с.
- 44.Правила Інкотермс 2020. Правила МПТ з використання термінів для внутрішньої та міжнародної торгівлі. К.: Аллегро, 2019. 392 с.
- 45.Щербина В.С., Пацурія Н.Б. Науково-практичний коментар Господарського кодексу України. К.: Юрінком Інтер, 2019. 816 с.
- 46.Цуркану С.І., Громовенко К.В. Міжнародне комерційне право. Львів: Гельветика, 2018. 124 с.
- 47.Цивільний кодекс України. Науково-практичний коментар, за ред. Спасибо-

Фатеева И.В. К.: Екус, 2017. 592 с.